

CAMPANET

publicació de l'O.C.B. * SETEMBRE - OCTUBRE 1982 nº 4

CONVERSA AMB ..

L'AMO M' ANDREU PICOLINS

* EL LLEGAT DELS ARABS

LA POBLACIO DE CAMPANET

CAMPANET

Revista bimensual.
Publicació de L'OCB
C/.Llorenç Riber, 7
Campanet (Mallorca)

COORDINADOR.

Joan Pons Pol

EQUIP REDACCIÓ

Joan Buades
Jaume Ordinas
Joan Pons
Miquel Vives

ADMINISTRACIÓ

Isabel Alcover
Catalina March
Pere March

PUBLICITAT

Jaume Ordines

IMPRIMEIX

DIPOSIT LEGAL:

PM. 659/1982

Preu: 60 Pts.

Editorial

A l'hora que aquest exemplar de "Campanet" arriba a les nostres mans, el país viu els moments més àlgids de la campanya electoral. Molts són els partits que participen en la lluita democràtica -l'única lluita possible a un país normalitzat-, per aconseguir un lloc que representi a tots aquells que han compartit una ideologia semblant. Mitjançant el bombardeig publicitari, -mítings, anuncis a les valles, etc...- intenten que l'electorat confii en ells el dia 28 d'octubre. I davant aquesta invasió de publicitat ens hem de fer una reflexió important: aquells partits que parlen més per la ràdio, s'anuncien amb gran titulars als diaris i promouen celebracions preelectorals més sonades, no són necessàriament els millors, sinó aquells que tenen un sustent econòmic més potent o una posició de poder més superior.

Dins una societat pluralista com la nostra, cada un pot i ha de votar segons la seva idea del govern d'una nació, de les prioritats polítiques. Aquesta llibertat d'opinió ha de tenir un sol objectiu: enfortir la DEMOCRÀCIA.

Creim que un poble democràtic, a on són elegits lliurement els seus representants, és a la llarga qui aconsegueix el progrés i el benestar.

Per això, des d'aquí us demanem que aneu a votar, per tal de salvar el nostre sistema democràtic -tan feble i desvalgut fins ara-, contra els intents dels eterns salvadors de la pàtria per la força.

S U M A R I

Editorial.....p. 2	La població de Campanet..... p. 8 i 9
Informació municipal...p. 3	Conversa amb: "N'Andreu Picolins P. 10,11 12 i 13
El llegat dels Arabs,,,P. 4 i 5	
Fresque.....P. 6	ESports.....p. 14
Notes de societat.....P. 7	Passa temps (concurs).....p. 15
	Informació general.....p. 16

DRAGONERA: derrotada la proposta de parc natural.

El plenari del 30 d'agost va tenir com a punt fonamental la proposta del PSM, demanant l'adhesió per declarar Sa Dragonera com a parc natural. Moció que fou derrotada per 5 vots en contra (UCD i CD), 4 a favor (PSM) i una abstenció (G. Vives, CD). El Batle, juntament amb Joan Martorell justificaren el seu vot contrari, al·legant que s'ha de respectar l'autonomia de l'Ajuntament d'Andratx i que, si aquest havia decidit urbanitzar l'illa, era el seu problema. Damià Pons, en un to nerviós i enfadat, va acusar al portaveu de CD de defensor del gran capital i al Batle de manca absoluta de personalitat, i va afirmar que l'illa era una propietat de tots els mallorquins.

Interessant, també, va ésser el punt que feia referència al fetmer de Sa Canastreta. Es va destacar la necessitat de què els pobles veïns deixin d'abocar els fems a la nostra vila, ja que mentres aquests tenguin el seu problema resolt, poques coses proposaran per resoldre el problema a nivell de comarca.

Abdò Campins i Gelabert fou anomenat nou aparellador municipal. Substitueix a Jaume Jaume, mort recentment. Es destinaren 60.000 pts de pressupost a les festes de Sant Miquel. S'aprova, per poder procedir a l'execució per via judicial, enviar una carta certificada a tots aquells veïns que encara tenen pendents els rebuts de contribucions especials per la revisió dels preus de l'aigua potable. Així mateix, es discutiren una sèrie de peticions del PSM: senyalitzacions de tràfic; la perillositat d'un tros de la plaça de Son Bordoy, i la retirada de "la cruz de los caídos" de la façana de l'Església parroquial per tal de traslladar-la al cementiri municipal, amb un escrit que es referís a totes les víctimes de la guerra civil. La proposta va quedar sobre la taula.

Ple extraordinari.

El dia 20 de setembre es va celebrar un ple extraordinari amb motiu d'estudiar les necessitats més urgents del poble que podien ésser subvencionades pel Consell de Mallorca: Bombes d'aigua, reforma de la depuradora, asfalt del carrer Ramon Llull, derruir una casa del carrer de la Font, etc., foren les propostes aprovades per unanimitat.

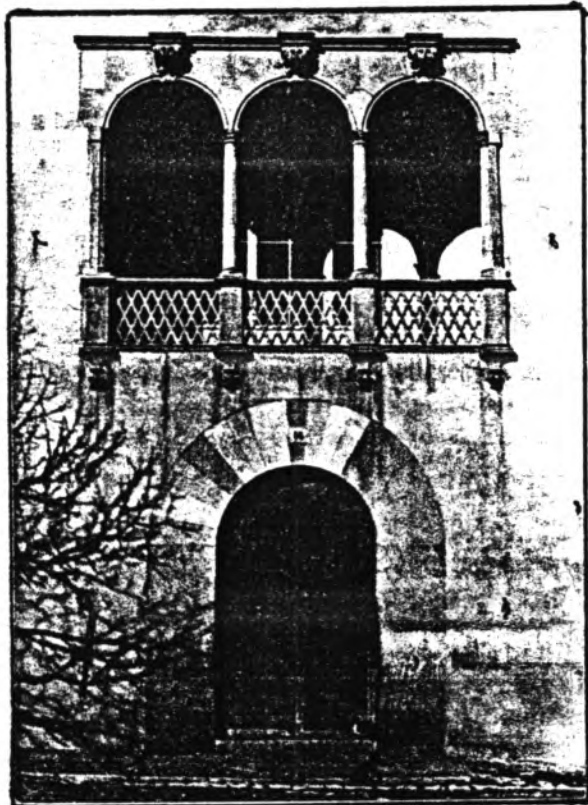
L'ordre públic.

El 27 de setembre es celebrà ple ordinari amb l'assistència de tots els regidors, cosa que no succeïa des de feia mesos. No és que els punts a tractar fossin massa importants. Cal destacar la no aprovació de la retirada de la façana de l'Església de la "cruz de los caídos", punt que havia quedat pendent al ple anterior.

Un altre punt important era el que feia referència a l'edifici que se construeix a Son Puça: la informació del tècnic municipal destaca que els seus interiors no concorden amb el projecte.

I, finalment, s'acordà la contractació d'un guàrdia municipal, amb caràcter interí i per espai d'un any. La convocatòria se farà oportunament. Aquest darrer punt va fer que sortigués a la llum l'ordre públic i en concret els fets que havien succeït durant les darreres setmanes.

USEM IBE LA NOSTRA LLENGUA

EL LLEGAT

DELS ARABS

Cases de Biniatró.

Es del tot evident que, quan volem esbrinar els components més importants de la nostra llengua, no podem deixar al marge els cinc segles en què Mallorca, i amb ella totes les Balears i l'actual País Valencià, formà part de la cultura musulmana. En aquesta llarga època que va des del 707, -any en què les Balears foren incorporades mitjançant un pacte al Califat de Damasc-, fins a la conquesta dels catalans al 1229, poblaren l'illa gent provinent de l'Àfrica i d'Al-Andalus els quals conraren la terra en petites propietats -alqueries i rafals- i establiren una descendència.

No ens ha d'estranyar, doncs, la gran quantitat de paraules d'origen moresc de la nostra llengua, ni que aquestes siguin més nombroses a València, Mallorca i Menorca que a la Catalunya Vella, ja que al Nord la conquesta per part dels petits regnes cristians fou més prematura. I devem als àrabs tant la paraula que ens llegaren com la introducció de l'element material que aquesta designava; és a dir, junt amb el mot "sínia" heretarem l'artefacte mateix, el qual ha esdevingut importantíssim en l'explotació agrícola a la nostra illa.

Es poden determinar uns sectors concrets en què predomina el lèxic àrab perquè en foren els màxims innovadors. Manuel Sanchis Guarnier en presenta una important relació ordenada en apartats determinats. Val la pena de citar-ne uns pocs exemples:

- Món agrícola: garbell, sínia, síquia, caduf, aljub, safareig, tova, alqueria, tafona, sitja, magatzem, rafal, sanefa, albelló.
- Us domèstic: gerra, alfàbia, anafre, setrill, atuell, tassa, tabac, catifa, matalàs, màrfega, flassada.
- Productes químics: càmfora, midó, quitrà, almesc, sucre.
- Comerç: tarifa, albarà, duana, almut, arrova, quintar.
- Marina: falua, xabec, drassana, garbí, llebeig, xaloc.

En deixam molts al tinter, però aquesta petita mostra ens confirma que en el camp de l'agricultura -tant en el seu aspecte d'explo-tació com de vida quotidiana-, de la química i el comerç i, lligat amb ell, el transport marítim; els nostres visitants foren vertaders capdavanters.

Aquesta influència s'estengué als llinatges, dels quals se'n troben alguns a Mallorca, com poden ser Mesquida, Alcover i Bennàsser, i també les explotacions agrícoles conservaren el nom que els seus pobladors els imposaren. Els campaneters podem així presentir de qualque manera una passada vida aràbiga a la terra que trepitjam cada dia; els homes de Barcelona, que es repartiren al segle XIII les propietats del nostre terme, en conservaren sovint el nom que hi trobaren. En molts casos es tracta de paraules compostes d'un element àrab i un altre llatí, la qual cosa podria indicar segons Moll una certa compenetració entre els islàmics i la població llatina que haurien trobat a l'illa. En destacam els següents casos:

- Alboraiet (pronunciat: eubereet).- és un derivat diminutiu d'Al boraia, que prové de l'àrab al-boraiga, que vol dir "talaia". Devia existir, doncs, una alqueria Alboraiet sobre la qual es formà el diminutiu, en una separació de terres. (Conviu l'element àrab amb el diminutiu provinent del llatí ettum). Es imaginable una talàia de defensa als voltants d'Alboraiet, ja que a la Coma d'Inca se'n troben les restes d'una, la qual manté contacte visual amb la torre d'es coloms de Monnàber Vell, una altra possible talaia.

- Monnàber (pronunciat: botnava).- és un cas de mescla llatina i àrab: per una banda mont, del llatí Montem, "muntanya", i per l'altra nàber, de l'àrab náuar, "flors". El topònim significaria muntanya de les flors o quelcom semblant.

- Biniatró. Moll no en dóna massa explicacions i tan sols ens informa de què al Llibre del Repartiment apareix Beniatrom. El que podem assegurar és que forma part de la llarga llista de topònims començats per Bini- (de l'àrab "beni", fill), que són d'origen be-reber.

- Gabellí (pronunciat: gibellí, llibellí).- no és segur, però podria derivar de l'àrab gebli, "muntanyenc". La gent d'Artà i Manacor anomena així a la gent de Capdepera.

Com podem veure, quatre de les principals possessions de Campanet tenen un origen àrab; i no cal que parlem de les formes d'alqueria o rafal que designen genèricament els terrenys agrícoles. Hem de concloure que l'empenta de l'Islam fou d'una força suficient per impregnar no tan sols els nostres cants populars i la nostra estructura agrícola; sinó també un instrument vital com la pròpia llengua.

Miquel Vives Mascaró.

Sempre més i millor
per promoure
la nostra vertadera cultura

FRESQUE

Són molts que com jo se'n recordaran d'aquest crit pels carrers del nostre poble, als calorosos horabaixes d'estiu, els diumenges, devers els anys 30 i que esperant què arribassin Ses Cordelles sortien al seu encontre amb un tassó o pitxer per omplir-lo amb el boníssim gelat que Madò Margalida i Madò Francina -cega aquesta-, llavors d'haver-lo preparat a l'estil casolà, venien entre els veïnats.

La bulla que feia l'al.lotea més veïnada era precisament en veure la preparació del gelat, que amb el consentiment i la paciència d'aquelles bones dones, ens deixaven mirar com trossejaven el gel duit d'Inca. Ho guardaven dins un sac i en haver preparat allò que seria el fresque repartien en sostres amb sal pels voltants de la bomba, la qual feien girar pels dos costats ...tot a mà!, confiant que tots els espectadors serien uns bons parroquians.

La majoria dels qui miràvem duiem dins la mà, ben estreta, una peça de quatre o dos cèntims que era el preu del gelat i si qualcú encara no les tenia no hi quedava sense menjar-ne sinó que quan "sa bomba" estava llesta partia de quatres cap a ca seva, que era a prop, a cercar els doblers.

Pel què vos he dit, érem els primers a tastar el fresque que, no cal dir-ho, era ben bo i ben natural.

Llavors, en arribar l'horabaixa i la vetllada, hi anàvem les persones majors i les parelles d'enamorats a prendre el seu gelat, a unes taules de marbre que hi havia i allò esdevenia un altre moment delitós.

MARIA AMENGUAL I BISQUERRA

Chamburcy[®]

yogur natural

GARANTIA NESTLÉ

CHAMBURCY ; el yogur dels ESPORTISTES.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Bar

Sol

VARIATS
XOCOLATE
AMB
ENSAIMADES

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

ESTANC

I

PAPERERIA

MARIA GELABERT

LLIBRES
I MATERIAL
ESCOLAR

notes

DE SOCIETAT

NAIXEMENTS:

MAGDALENA ROSSELLO MARROIG,- filla d'Antoni Rosselló Infantes i Bel Marroig Martorell.

PERE SANCHEZ MARTORELL Fill de Marian Sanchez Perelló i Jerònia Martorell Morell.

CASAMENTS:

PERE MARTORELL PONS
MARIA MORELL MASCARD

GUILLEM COLL RAMON
ANTONIA BENNASAR PONS

DEFUNCIONS:

SEBASTIA REYNES PERELLO
PERE TORTELLA PONS
PERE SANCHEZ MARTORELL

XX

INSTAL·LACIONS
I
REPARACIONS
FRIGORÍFIQUES INDUSTRIALS
TEL. 516240 i 505044

C/. Miguel Bisellach, 26

INCA

**VENDA
DE
FONES**

CARRER BERNAT SALAS
Nº 2 (CAMP DIEGO)

historia

LA POBLACIO DE CAMPANET

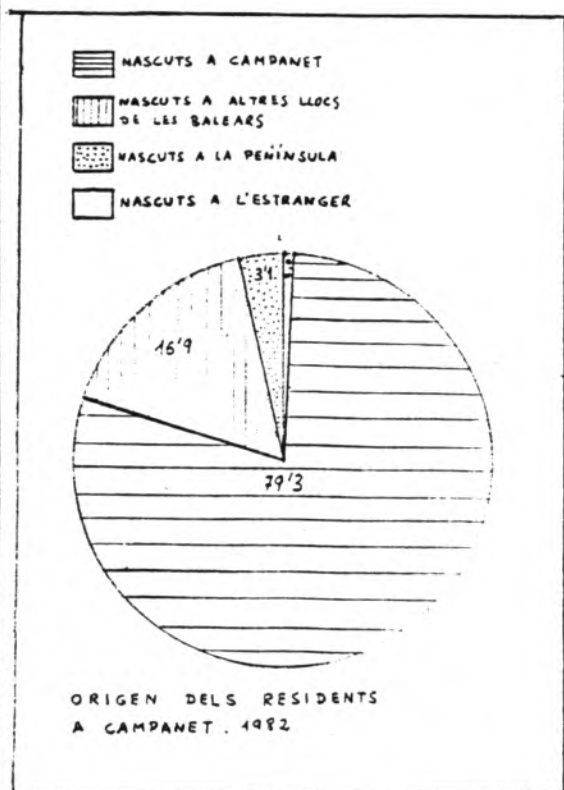
El nostre poble, segons dades obtingudes del padró municipal de 1981, té actualment una població censada de 2136 habitants, dels quals 1057 són homes i 1079, dones. Aquesta xifra representa el nombre més baix dels darrers quaranta anys, -a 1940 hi havia 2823 habitants censats-, i és prou indicativa de la recessió demogràfica que ha anat experimentant Campanet durant aquest segle. Els factors que han incidit de manera determinant sobre la disminució de la població, com poden esser: manca de llocs de treball, fugida dels matrimonis joves a viure a Ciutat..., i l'han convertit, en part, en un poble de "cap de setmana", necessita d'un estudi més ample que s'escapa de la finalitat d'aquestes línies, encara que podrem obtenir alguna conclusió al respecta de l'anàlisi de la piràmide de població.

A més de saber el nombre d'habitants, els objectius fonamentals d'aquest treball són dos: d'una banda el coneixement de l'origen de procedència dels residents a Campanet i d'altra estudiar l'estructura de la població segons sexe i edat, punt aquest a on es poden treure les conclusions més interessants sobre la demografia de Campanet.

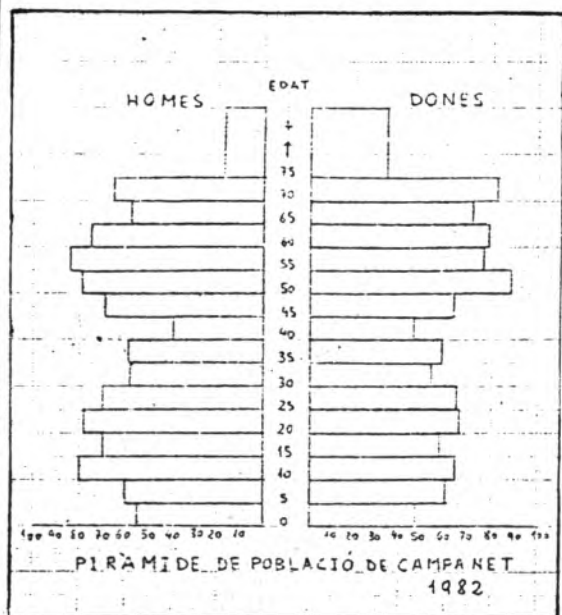
1-ORIGEN DELS RESIDENTS A CAMPANET

Com es desprendeix del gràfic I i dels percentatges que l'acompanyen, la població autóctona supera les 3/4 parts del total, i si a més li afegim tota l'altra gent nascuda a diferents llocs de les Balears, tenim que a Campanet un 96% de la gent és natural de les Illes, quantitat que supera en molt la mitja de l'arxipièlag, a on l'any 1975 només hi havia un 75,2% dels habitants nascuts a ell. El petit nombre de foranis residents al poble, ens indica que no ha arribat cap gran corrent migratori, especialment de peninsulars, que hagi pogut influir sobre la nostra manera de viure, aquest fet és prou ben explicable per no esser un municipi turístic, a més gran part dels 65 peninsulars establits aquí, s'han integrat a dins el nostre contexte.

Dels nascuts a l'estranger cal distingir dos grups: uns que constitueixen el més important i són un exponent del moviment migratori que existia la primera meitat del segle de l'Illa cap a Algèria i França; i els altres suposen els residents habituals d'una urbanització propera a Campanet.

2-ESTRUCTURA DE LA POBLACIÓ SEGONS EL SEXE I L'EDAT

La piràmide de població de Campanet, a on queden reflectits els diferents grups d'edat i el seu sexe presenta una forma irregular, conseqüència del procés demogràfic negatiu que s'ha experimentat els darrers cinquanta anys. A Campanet no s'ha donat l'evolució seguida a nivell general de les Balears, a on el pes específic del corrent d'immigrants peninsulars ha repercutit en un augment de la natalitat i, conseqüentment, de la població jove de l'arxipèlag, la qual cosa ha ajudat a una ampliació considerable de la base de la seva piràmide. Aquesta arribada d'elements forans ha contrarestat els efectes que la crisi econòmica

actual té sobre la disminució de naixements. L'absència d'aquest contingent humà, junt amb altres particularitats, ha fet que a la piràmide de Campanet es noti una manca d'efectius a la base. Aquí s'aprecia que la població inferior a 10 anys és reduïda i encara més la del grup d'edat més jove, els motius que són les particularitats abans esmentades, crec que cal cercar-los dins l'influència negativa de la depressió econòmica sobre els naixements i a la partida de matrimonis joves del poble cap a Ciutat o altres llocs a on s'empadronen.

El perfil de la població adulta (14-65 anys) manté una certa regularitat fins arribar al grup de gent comprés entre els 40 i 44 anys, el qual registra una forta disminució d'integrants, ja que correspon a la població que no va poder néixer durant el període de la guerra civil i primers anys de la postguerra (fenomen que es dona a totes les piràmides d'Espanya). A partir d'aquí es produeix un fort augment de població fins els 65 anys, reflex dels nombrosos joves existents a Campanet en els anys del seu major potencial demogràfic.

La gent qualificada com a vella (65 anys per amunt) posseeix molta d'efectius (20,2% del total de la població) i només registra una irregular disminució en el grup d'homes de 65 a 69 anys que correspon als morts de la guerra civil.

TAULA I

Composició dels grups d'edat a Campanet. 1982

Població jove (0-14 anys)...	17,1%
" adulta (15-64 ")...	62,5%
" vella (65.....)	20,2%

cia grossa de joves que constitueixen el futur del nostre poble.

CONVERSA

AMB ..

N'Andreu Picolins

Vaig néixer a Campanet dia 7 de setembre de l'any 1894. anet a Ullaró en això que té Na Elionor de Cas Reto, Can Cotxon li deien. He fet de mosso de pastor i com era al.lot de set anys me feien passejar peix, amb una fia de l'amo en Jordi Carraxet. Mumpare taiava murta i etxeceiava. Però en tornar des servici va tenir una malaltia molt llarga i va haver de fer de porquer perque no podia fer feina. Mumare també feia feina pes camp. He estodiat ben poca lletra perque a ca nostra no porien i havia d'anar a fer feina. No se llegir ni escriure. Vaig haver d'aprendre es foraster per força en es servici i a Bones Aires. Vaig fer es servici a Maó i també he estat a Bones Aires. Quan jo tenia devers dotze anys m'en viaren a Cas Freres, es vespres. Es freres estaven a Can Toni Reiet en es carrer des molins. Vaig aprendre de posar es números però llavonses ja em posaren a sa feina. He passejat peix, he fet de mosso de pastor i altres feines des camp com és ara llaurar, segar, de carreter, fer carbó. i tot això.

UN FUMADOR DE TOTA LA VIDA

Vaig començar a fumar quan era en cara bergantell. Vaig tenir un mestre que saps que ho era de fumador! Perque hi havia moscards... "Au! Farem un xigarret!" Jo tenia devers quinze anys. Com que en sa nit hi havia molts més moscards que ara. I un temps en sa nit t'ajeies a un lloc o s'altra i jiii-jiii... Sempre t'inflaven. Per on hi havia més moscards era a Biniatria, anent a Alcudia, per mor de ses síquies. De petitet ja fumava pastilla. El duen d'Alger. Ni havia unes que les deien "Cavall". Unes altres eren vermeies. I unes altres que les deien "volanderes". Tot això se venia de contrabàndol, a s'estancres. En venien l'amo En Guiem Curt

i l'amo En Joan Blanc. De Campanet anavem a cercar es contrabàndol darre ra ses muntanyes. Jo he anat a cercar-ne devora Mortitx. El duiem a s'esque-

na amb saques. Es contrabandistes de Campanet llogaven deu, quinze a vint homos, segons. Segons sa barcada que tenien. Amagaven ses saques dins co ves de muntanya. A Mortitx hi havia dos o tres llocs amb un amagatai que hi cabien cinquanta o seixanta bultos. I tu passaves per damunt i no veies res. A Campanet anàvem a comprar ses pastilles de contrabàndol a ca l'amo

En Guiem Curt. N'he traginades més de deu de saques per sa muntanya. He anat a dur-ne de sa vorera de s'Albufera, per l'amo en Guiem Curt. He anat a cercar-ne per Mortitx. He anat a cercar-ne a Sa Calobra. I he anat a cercar-ne a Santanyí. N'he duit molt de Santanyí, jo. Perque estava amb un de Caimari que li deien en Tapa que era un contrabandista gros. Es temps que van en ses saques no en toquen gens de carretera. Es darrer pic que vaig anar a cercar-ne érem jo, En Damià Mut i En Toni Llebreta. I Ho havíem de dur de Miner Gran fins devora es cementeri de Lloseta. I no en tocàrem gen de carretera i camí! Una vegada mos topàrem en sos carabineros. Mos donàren s'alto, però noltros no les esperàrem i fogírem. Tiraven a l'aire perque mos fessem por. Lo que ells cercaven era a veure si noltros tiràvem sa saca. I en tirar sa saca ells ja estaven conformes.

En aquell temps tots es fumadors duien petaca. Jo encara en tenc una. Perquè si duies una pastilla de contrabàndol un carabinero o un espia se creta la t'hauria agafada. A Campanet n'hi havia un parell que espiaaven. Si dins sa taverna et veien amb una pastilla de contrabàndol la t'agafaven i l'escampaven. Eren campaneters mateixos es qui feien d'espies. Això era mal vist pes campaneters però feien d'espies per sa pesseta, per guanyar es sou. Per entendre es tabac jo encara he tengut un foguer, amb una preda foguera i amb un ferro s'encenia. I llavors ja varen entrar uns cordons de metxa. Posàvem aqueix cordó devora a preda i...clic! I s'encenia. I llavors com tenies sa metxa encesa la posaves damunt es xigarro i fumaves. Aistos n'hi havia però sa metxa sortia més barato.

No he estat molt fumador mai. Fent faina no importa que em donin fumar. Fumava sempre d'aturat. De vegades en batre tothom fumava i jo no. Però en haver dinat sempre fumava aquelles dues pipades o un parell de xigarros o un parell de purets. Hi havia uns purets que les deien "Senyoretas" que són aquestes capses que venen ara. En aquats "Caps Serrats" llavonses les deien "Senyoretas". Valien sis, dècimes. Eren també de contrabàndol. S'estimaven més fumar pastilles perquè eren millor que es tabac de s'estanc. A s'estanc hi havia uns paquets de set xigarros i uns altres de catorze. Molt trocós. Es pursos de contrabàndol eren molt millors. De pursos quan jo era jovenet hi havia "Caps Serrats" que són més gruixats d'enmig. Llavonses hi havia pursos com es de s'estanc: "Fàries" i tot això. I uns que les

deien "Santos". I pursos grossos i bors que fumaven es senyors també venien de contrabàndol: valien una pesseta!.

Me vaig aficionar a sa pipa perquè em començaren a dir que va millor fumant en pipa que amb paper, per mor des pits. I jo no m'envi gens de fum. N'he tangudes de terra i llavonses de fusta. A ses pipes de terra les venien a Ca L'amo En Toni Marxando. Valien una peça de dos: dos cèntims. Eren tan bones com ses de fusta, però havies de cercar un canó de canya. A Campanet no en feien, les duen de fora poble. Un qui feia pipes de fusta era son pare de n'Abdò. Feien ses pipes de mata i d'arbocer. Ses més quapes són ses d'arbocer. Casi totes eren d'arbocer. De rebassa d'arbocer. Però d'aquestes només en tenien es senyors, perquè valien més. Dins sa pipa posàvem picadura de tabac. De potsa jo n'he feta. És un tabac ros. Jo tenia un bon redol de tabaqueres a Ullaró i llavonses en es corral des Carrer Nou. I ben amagat! Si passava un espia o un carabinero per allà t'arrabassaven es tabac i llavonses una multa. Es tabac ros és petitet. Molts en tenien i et donàven llavor. En haver fet una planta je tens llavors perquè fa una capseta amb moltes llavoretas. Quan sa tabaquera era feta la taiàvem. I la posàvem dins un pedaç perquè mostiàs. Un lloc bo era dins sa paia des sostro. Llavonses damunt una fusta amb una destral el capolàvem ben capolat. Tot

això sempre ben d'amagat! Sa Pota se fumava en pipa. Feia molta d'olor i si un fumava pota ho coneixien en esser en es portal.

Sobre es contrabàndol hi hegués una brega grossa a Campanet. Jo era allot. Vengueren dos carabineros i l'amo En Guiem Curt tenia amagat tabac i volien anar a reconèixer. Ca l'amo En Guiem Curt estava en es Carrer de Sant Miquel devora sa placeta i llavors va fer una casa nova en es mateix carrer. I l'amo en Guiem Curt tenia molta gent que estava amb ell. I l'amo En Joan Blanc també anava de tabac. I es carabineros volien reconèixer es tabac. I sa pareia de carabineros volia entrar i sa gent no volia que entràs. I enmig de sa Plaça hi havia un homo que venia olles i plats. I amb un instant tots es plats i olles li trencaren! I es carabineros un per aquí i un per allà. Ajeguts i atupats! Així com porien fugien. I es batle en lloc de sortir, que era D. Mateu de Massana, se va amagar. I en feren anar molts en es tribunal. I es batle va agafar un que li deien l'amo En Pere Sant que era molt beato, molt de l'església i l'amaga perque no fes de testimoni. Perquè això era quan so'tien de missa primera i l'amo En Pere Sant que sortia de missa ho va veure tot, tot lo que feren en es carabineros i es batle ho va sebre. I es batle va dir "Aquest ho he vist tot. Si va en es tribunal ho dirà i tancarem es batle". I amagaren l'amo En Pere Sant i no va poder far de testimoni. I així es carabineros varen perdre davant es tribunal.

EMIGRANT A L'ARGENTINA

Quan jo era jove es campaneters se n'anaven a França, a Cuba i a Bones Aires. Per guanyar. Jo a Campanet he vist fer feina i -ats homos bons-guanyr sis reials cada dia. Jo he segut a sa vinya de Son Bosc per nou peces. Quan vaig venir des servici només guanyava cinc duros cada mes.

Només he anat un pic en es futbol i vaig dir que no hi tornaria pus mai. I era a Bones Aires encara. Jo llaura va hi havia fet sa casa des Carrer de La Font. I per pagar-la vaig anar a Bones Aires. Un cunyat em va enginyar per anar-hi. Tenia trenta-vuit anys quan hi vaig anar. Passatge i papers arreglats, tot em costà vuitanta-cinc duros. Es barco va anar de Palma a Barcelona. I de Barcelona cap allà. Fogirem dia set de novembre i arribarem tres dies antes de Nadal. Debarcàrem a Bones Aires. No sabíem on anàvem. Sortirem en tren de Bones Aires i van haver de mester una nit i un dia per arribar allà on anàvem.

Arribarem a Córdoba i d'aquí a Sunya. Allà només hi ha terra i arbres. Tot és pla, tot és terrer. Vaig fer carbó, de llaurador i de segador. Fèiem es carbó d'un arbre que se diu "cabetxo". Anava a jornal. Mai vaig pensar de quedar a l'Argentina. Jo només hi anava per veure si guanyaria sa pesseta i em posaria cabal. Mos donaven cinc pessos cada dia, que venien a ser dos duros i mig. A Mallorca guanyaven dues pessetes. Hi vaig estar casi quatre anys. Però llavors mos davallaren es jornal. Vaig guanyar més es primer any que es segon. Es segon ja mos devallaren es jornal. Em vaig llogar per llaurar. Me donaven cinc pessos cada dia, menjet i begut. I es cap de devers mig any es patró me diu: "Em de davallar es jornal!" Quan noltros hi anarem es que governava era N'Yri goyen. Aquest governador era molt de sa banda des probes. Però vaig fogir amb sos doblers. I fuit amb sos doblers En Justo Martinez se va quedar s'apoderat, se va fer es senyor. I tot com és ara ses postals, es mistos, es tabac que fins llavors només duen un centau de dret, amb En Justo Martinez que volia fer cabal va dur deu cents de sello. Tot augmentat. En es tercer any com qui En Justo Martinez va veure que no estava bé mos va afegir cinc cents més. I ja varen esser quinze. Pardal! Hem de pagar. Idò es jornalier s'ha de davallar. I tu que tenies doblers deies: "Vatua-dell, jo m'en vaig a Mallorca! Aquets mos davallen, mos davallen...Au! Au!" Com va venir es temps es dissabte de Cap d'any me'n vaig anar cap a sa Capital, trec es papers i a mitjan mes me diuen: "Ara sortirà es barco". Me'n vaig anar amb el "Conte Rosso" i vaig tornar amb el "Conte Verde".

Vaig venir amb en Guiem Porret. Sa vida d'Argentina no em va agradar perquè jo no em vaig passejar gens. Feina! A Córdoba només hi vaig estar una vegada. Em vaig cremar un peu i em duqueren a l'Hospital Espanyol de Córdoba. Tenc un peu més magra que s'altre per mor d'això. Fent carbó vaig posar es peu dins una sitja. Vaig estar un mes a l'Hospital. Es qui volia fer doblers en poria fer. Però resulta que es qui feien doblers anaven a sa capital i les perdien jugent i bequent. Molts estaven mesclats amb famelles. Ses dones d'allà no són com aqueixes d'aquí, no. Són d'un altre cantar. Si tens doblers te faran net. T'aplegues amb una d'aqueixes i si tens mil pessos amb dos dies les te fan nets. Amb un dia les te barrinarà tots en llepolies. Molts de mallorquins, casats, tenien una bergenta, allà. U era casset a Mallorca i tenia set infants amb sa dona d'Argentina.!

La majoria des qui feien feina amb jo a l'Argentina eren campaneters. Allà es campaneters no s'ajudaven un e s'altre. Cadascú taiava per ell mateix.

Molts de mallorquins feien de patrons. Jo vaig fer feina amb uns turcos. Jo i En Jaume Salefa sa primera vegada que mos posàrem junts a fer carbó era per un turco. Es primer lloc que fèiem carbó se deia Chunchó corral. Llavonnes anàrem en Es Cabetxo. Que era l'amo En Daça'l que va comprar es carbó. Va comprar es bosc per a fer carbó. I sa finca era d'un que li deien l'amo En Llorenç des Cabetxo, u argentí. Era un senyor ric. Hi havia temporades que érem més de quatre-cents homos fent feina. Hi havia gent de totes ses nacions. Es mallorquins només anaven a coure carbó. Noltros estàvem amb so meu cunyat, amb En Miquel Rato, amb En Pep Malec i llavonnes un pobler que també tenia ranxos. I mos llogàvem a tant cada mes. De l'Argentina vaig passar prop de quatre-mil duros. No poriem treure es doblers que volíem. Priem treure dues, quatre, deu mil pessetes es panyoles. Cada tres mesos porias canviar deu mil pessetes, Jo anava enviant es doblers per pagar sa casa. Feia mig any que era allà i ja vaig enviar tres mil pessetes. Amb això ja vaig quedar cabal de sa casa. Però hi vaig quedar per fer doblers i tenir-ne en tornar. Noltros allà mos sorti en quatre-cents pessos cada mes. Això a oscarada. A jornal guanyaves cent saixanta pessos. Si anàvem a escarga de mos pagavan cinc pessos sa tonelada de carbó. Noltros només coviem ses sitges. En ésser cuita sa sitja ja no hi nostra ni em sabíem res. Però es jornal començà a davellar i arribà que només pagavan tres pessos sa tonelada. I de tres mos posaren a dos. I jo totsol..." I jo tant puc guanyar allà com aquí. Ca, ca..." Erem En Jaume Salefa i jo que fèiem carbó per l'amo En Barral. I vaig dir a l'amo En Barral: "Escoltau, l'amo En Jaume, jo m'he pensat d'anar-me'n cap a Mallorca". Això era es tercer any. I llavonnes un me diu: "Si volguessis anar a llaurar amb un turco..." A una finca gran, que havien compraeda. Diu:

"Vos donarà cinc pessos diaris". Menjat, begut i roba neta". Dic: "Vadeu! Hi faré s'any!". I me n'hi vaig anar. I es cap de mig any em diu: "Don Andrés, yo ahora no te puedo pagar tanto". Dic: "Vatvadell, què farem!" Diu: "Em dé llevar dos pessós". Dic: "Ca, ca, ca... Tu me llesves pessos. No anam, no anam! Vaig cap a'n es meu cunyat i li dic: "Escolta, me n'aniré cap a Mallorca. L'amo En Barral volia que anàs per ell a un bon ran-

xo. Però es preu no m'agradà. Dic a'n es meu cunyat: "Escolta, me'n vaig cap a Bona Aires i me n'aniré". I pes camí com pujava en es tren em vaig trobar amb En Guiem Porret. Dic: "I a on vas, tu?" Diu: "A Mallorca". Dic: "Jo també". I cap aquí.

GLOSES A L'AMO N'ANDREU PICOLINS

Jo no som gens glosador
Però hi diu tant sa glosada
a'n aquesta ocasió
que en duc una preparada.

De petit Picolinet,
i de més gran Picolí,
ve t'aquí un mallorquí
acendrat a Campanet.

Son poble i sa pipa estima
i sa terra ben llaurada,
escampar l'amor l'anima
la pipa ben carregada.

D'hivern quan arriba es fred
si ha estat mascle sa somada,
què és de bona una pipada
a recés d'una paret!

Ara jo deman a Déu
que no planyi ses fumades
i vos desig, l'amo N'Andreu,
molts d'anys i bones pipades.

"En Bonet de Ses Pipes"

-Aquesta conversa fou gravada a Campanet, per Damià Ferrà-Ponc dia 7 de Juny de 1981.

esports

CICLISME.

El ciclisme es tornà fer present a les festes de Sant Miquel. El dissabte dia 2 d'octubre s'organitzà el Campionat de Mallorca de fons en carretera, amb les categories: benjamins, alevins, infantils i cadets. La carrera que demostrà més expectació fou la dels cadets, els quals rodaren per un circuit de 70 Km. Al final es va veure clarament que En Ramis és un autèntic esportista, ja que aconseguí la victòria després d'haver estat a punt d'abandonar la prova. En Damià Mulet, corredor local, va fer un bon paper i obtení el quart lloc.

A les altres categories es classificaren: Figueroa en benjamins, Femenias en alevins i Palmer en infantils.

FUTBOL.

Fa dos mesos parlàvem dels nous càrrecs del Campanet. Ara, un cop començada la lliga, podem parlar dels resultats esportius. No molt bé li van les coses al C.D.C. en aquest sentit, ja que els resultats obtinguts no manifesten massa esperança en assolir un bon lloc dins la II regional. Malgrat aquests resultats relativament adversos, creim que els jugadors del nou entrenador Joan Amengual, poden anar superant-se al llarg dels partits, si bé l'equip encara no està molt compenetrat.

Els resultats que ha obtingut el C.D. Campanet fins ara són els següents:

- 19 de setembre: Ferriolense - Campanet: 2 - 2.
- 26 de setembre: Campanet - Génova: 1 - 1.
- 3 d'octubre: Lloret - Campanet: 5 - 0.
- 10 d'octubre: Campanet - Son Gotleu: 2 - 1.

Joan Amer

Amb la idea de promocionar aquesta pàgina de la revista, us convidam a participar en un concurs que us pot interessar. Una vegada que tingueu les sol.lucions dels passa temps, entregau-les o enviaueu-les a LA CAIXA (Carrer Major, 9), abans de dia primer de desembre, i entre tots els encertants se sortetjarà un premi de 500 pts. en llibres.

Sort !

el nostre CONCURS

PASSA

TEMPS

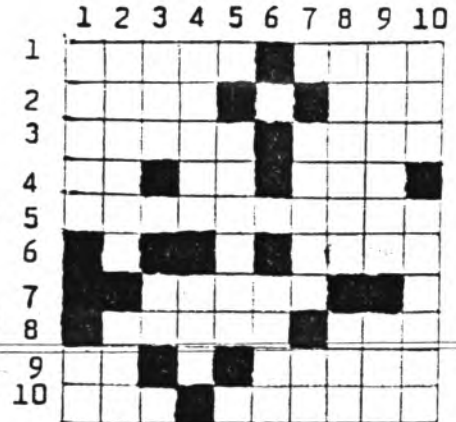
HORITZONTALS

1. Pertanyent o relatiu a la visió o als fenòmens lluminosos. Peça petita de distints materials generalment circular, que va cosida a una peça de vestit.
2. Estat situat a la península d'Indo-Xina. Vocal més repetida d'aquest encreuat. Agafar un bon xop.
3. Al revés: metall maleable, dúctil i molt tenaç, de color gris i fàcilment oxidable. Màquina de moldre.
4. Nota musical. --tar, --t, --tació, --tant.. (28-0).. Un dels quatre colls del joc de cartes.
5. Xofer galàctic, (al revés).
6. Simbol del sofre. Vocal. Excretar suor pels porus de la pell.
7. Que té el gust semblant al del sucre o de la mel, (femení). 1ª vocal.
8. Parella. --- qui ---, i visca el rei, (al revés).
9. Conjunt de sensacions acústiques, produït per instruments de música. Satèl. lit de la terra.
10. Líquid untuós de color verd groguenc, que s'extreu de l'oliva. Molt satisfet, agradat molt intensament d'alguna cosa.

VERTICALS

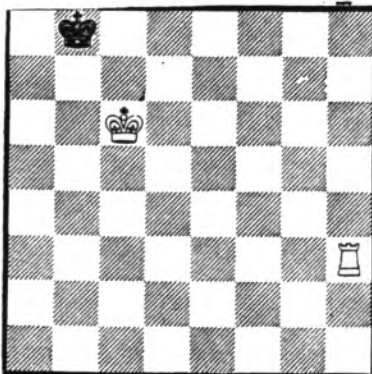
1. Aspira l'aire amb el nas per sentir l'olor. Cada una de les peces que formen l'esquelet, (al revés).
2. Obra aixecada per tancar un espai o aguantar la teulada, (plural). Planta de la família de les crucíferes.
3. Al revés: expulsió, generalment sorollosa, de gassos de l'estómac. Vocal. Nota musical. Conjunció.
4. Al revés: acostumi. Organització per l'alliberació de Palestina.
5. Simbol del Carboni. Planta aromàtica de flors grogues. Vocal.
6. Al revés: lligam, alló que uneix estretament, (en sentit moral).
7. Simbol del bor. Mamífer marí de gran corpulència semblant a la foca. Article definit femení.
8. Que s'esdevé o actua en temps i ocasió convenient. Cilindre buit més llarg que ample.
9. Natural de Tolosa. Porció de líquid que alternativament s'eleva i es deprimeix en la superfície de la mar, d'un ac, etc.
10. Producte de la dessecació de les cabeces de cascall, emprat com a narcòtic i analgèsic. Líder de certa organització ja esmentada...

MOTS ENCREUATS

SOLUCIONS Nº 3

escacs

Juguen blanques i maten amb dues.

PATROCINA

CAIXA DE PENSIONS
"la Caixa"

SOPA DE LLETRES

```

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
X V I M U N A R K L C X
X S I B O P Q R S T A X
X K U L A B C D E F B X
X I L I A D A H O M A X
X O R E Y N E S I L N X
X P I B B O O E C A E X
X V T I A S T V E R L X
X S O R C N R I A A L X
X T I A V O R V R K A X
X U T M A P Z R W K S X
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
    
```

6 regidors de l'Ajuntament de Campanet

dia 16 d'agost.-

-Les excavadores i els motoretts de fer llenya destrueixen l'alzina de son Puça, del camí de Son Cabot. Per molts s'ha perdut part de la nostre història.

dia 20

-Unes petites plujes, a les 10, 30 de la nit, fan la seva presència.

del 16 al 22

-S'aturen les obres de l'Oratori de Sant Miquel per no usar els materials pressupostats per part del contratista.

dia 23

-Comencen les obres per a la instal·lació d'una biblioteca pública, a l'Ajuntament vell.

dia 28

-S'obri una nova llibreria. El rètol anuncia en català. Enhora bona.

dia 30

-L'Ajuntament obr una subscripció, en 25.000 pts, per dur l'electricitat a l'Oratori de Sant Miquel.

dies 2 i 3 setembre

-Una forta pluja, uns 40 l., cau a damunt la nostra vila.

dia 8.-

-Es produeix un gros forat al carrer Llorenç Riber i no serà arreglat fins 10 dies després. Es senyalitza mitjançant un bidó!!.

dia 15

-Comença el curs escolar. Aquest mateix dia a les parets del pati de l'Ajuntament, es fan pintades contra l'OCB i l'escola de Ball.

dia 18

- Durant la nit un grup nombrós d'al.lots apredeguen la caseta que hi ha devora la depuradora. Els perjudicis es preveuen en unes 20.000 pts.

dia 19

- Ballada popular a la Plaça Major. Hi participen els grups: Música Nostra, Escola de Ball d'Alcúdia, Sant Llorenç, La Porcínula, Aliorna i l'Escola de Ball de Campanet.

dia 21

- Es reemprenen les obres de l'Oratori de Sant Miquel.

dia 29

- Festes de Sant Miquel, es celebra el XVIII Homenatge a la vellesa.

dia 2 d'octubre

-Es corr el campionat de Mallorca de ciclisme. A la nit l'orquestra Topaz anima la berbena.

dia 3

al capvespre es fa una tirada al plat.

dia 3

-Es produeix un robatori al Bar dels Germans March. La Parròquia organitza una excursió a alguns llocs de Mallorca. Hi assisteixen uns 180 campaneters.

SUBSCRIVIU-VOS!

A LA REVISTA

CAMPANET